

Londra Osmanlı Saray Müziği Akademisi
The London Academy of Ottoman Court Music

SAVAŞ VE BARIŞ: KIRIM 1853-56 WAR AND PEACE: CRIMEA 1853-56

Şef/*Director*
EMRE ARACI

Mezzosoprano/*Mezzo Soprano* EZGİ SAYDAM
Keman/*Violin* CİHAT AŞKIN
Yapımcı/*Producer* ATEŞ ORGA

KALAN

www.kalan.com

KALAN

VEDAT KOSAL'IN ANISINA (1957-2001) *IN MEMORY OF VEDAT KOSAL*

Ezgi SAYDAM, Mezzosoprano/*Mezzo Soprano*
Cihat AŞKIN, Keman/*Violin*
Lesley Shrigley JONES, Viyolonsel/*Cello*
Rebecca HOLT, Piyano/*Piano*

Londra Osmanlı Saray Müziği Akademisi
The London Academy of Ottoman Court Music
Cihat AŞKIN, Başkemancı/*Leader*
Emre ARACI, Şef/*Director*

Ateş ORGA, yapımcı/*recording producer*
Leigh JEMISON, ses teknisyeni/*balance engineer*
John WARBURTON, editör/*editor*
Kalan Müzik, üretici firma/*CD production*
İhsan EROĞLU, grafik tasarım/*graphic desing*
FRS Matbaacılık, baskı/*print*

KALAN

© ve © 2002 Kalan Müzik Yapım

Cihat Aşkın, İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü tarafından kendisine ödünç verilen
1846 yılı Jean Baptiste Vuillaume yapımı kemani kullanmıştır.

*Cihat Aşkın plays a violin by Jean Baptiste Vuillaume, 1846, kindly donated by
Istanbul Technical University Rectorate*

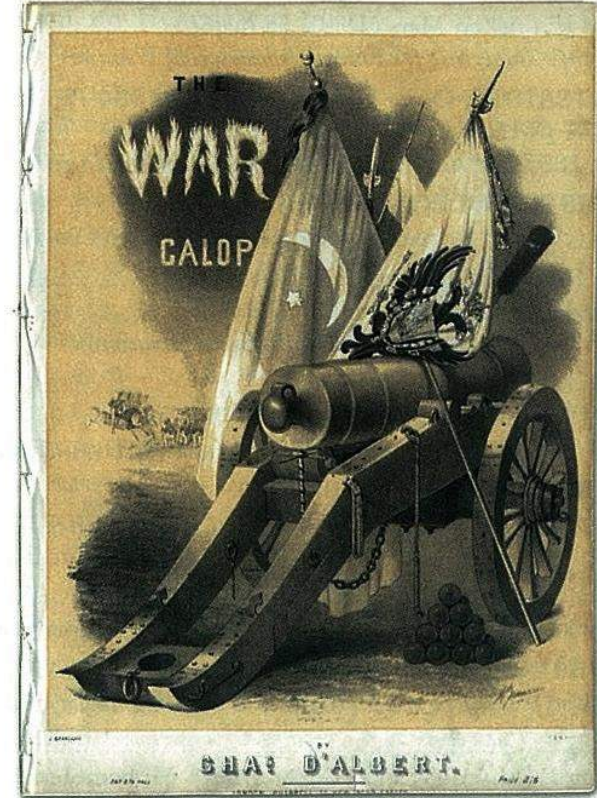
Londra'da 27 ve 28 Nisan 2001 tarihlerinde St John's, Smith Square, Westminster salonunda kaydedilmiştir.

Recorded in St John's, Smith Square, Westminster, London 27 & 28 April 2001

Piano Steinway

Kapak resmi: JW Hobbs'un bestelediği *The Queen's Letter Song* adlı şarkının Londra'da Kırım Savaşı sırasında basılan
notasından kapak detayı - litograf baskı 1855? (Emre Aracı Arşivi) Osmanlı, İngiliz Kraliyet ve Fransız bayrakları.

*Cover Illustration: The Queen's Letter Song by JW Hobbs, lithograph c 1855 (Emre Aracı Archive). Surmounted by the old
flags of the allied nations, the legend within the wreath records conflicts of the Crimean War.*

Charles d'Albert'in bestelediği *Savaş Galop*'unun İngiltere'de Chappell & Co. yayinevi tarafından
basılan notasının kapağı (Emre Aracı Arşivi).

*Cover of The War Galop by Charles d'Albert, published in England by Chappell & Co
(Emre Aracı Archive).*

[track 17]

1. **GAETANO DONIZETTI (1797-1848)** 3:18
Sultan Abdülmecid için Askeri Marş (1840) Fa majör
Gran Marcia Militare Imperiale for Sultan Abdulmecid F major
2. **Ekselansları İDA [SAIDE], Ömer Paşa'nın Karısı (?1834-?)** 2:30
Her Excellency IDA [SAIDE], Wife of Omer Pacha
Oltenitza Marşı (c 1855) Re minör*/*March No 1 Oltenitza D minor*
3. **CHARLES LOUIS NAPOLÉON d'ALBERT (1809-86)** 3:46
İmparator Galopu (c 1855) Re majör*/*The Emperor's Galop D major*
4. **Ekselansları İDA [SAIDE], Ömer Paşa'nın Karısı** 1:51
Her Excellency IDA [SAIDE], Wife of Omer Pacha
Silistre Marşı (c 1855) Fa majör/*March No 5 Silistre F major*
5. **WILLIAM SMALLWOOD (1831-1897)** 3:52
Türk Savaş Marşı, (Türk Milli Marşı dahil) (1881) Fa majör
The Turkish War March, introducing the Turkish National Hymn F major
- LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770-1827)**
Mezzosoprano ve piyano triosu için üç halk şarkısı †
Three Folk Songs for Mezzo Soprano & Piano Trio †
6. **When far from the Home of your Youth** 1:46
WoO 153/11 (Şubat/February 1813 [İrlanda/Irish]) Do minör/C minor
7. **'Tis but in Vain, for Nothing thrives** 2:20
WoO 153/20 (Şubat/February 1813 [İrlanda/Irish]) Fa majör/F major
8. **Faithfu' Johnnie** 2:45
Op 108/20 (Şubat/February 1813 [İskoç/Scottish]) Mi bemol majör/E flat major
9. **MODEST PETROVICH MUSORGSKY (1839-81)** 4:20
Kırım'ın Güney Kıyılarında, Keman ve Yaylılar (Ocak 1880) Si minör*
Near the Southern Shore of the Crimea for Violin & Strings (January 1880) B minor
- LUDWIG VAN BEETHOVEN**
Mezzosoprano ve piyano triosu için üç halk şarkısı †
Three Folk Songs for Mezzo Soprano & Piano Trio †

10. **Thy Ship must sail, my Henry Dear** 2:07
WoO 153/20 (Şubat/February 1813 [İrlanda/Irish]) Re minör/D minor
11. **On the Massacre of Glencoe** 2:48
WoO 152/5 (Temmuz/July 1810 [İskoç/Scottish]) La minör/A minor
12. **Bonny Laddie, Highland Laddie!** 1:02
Op 108/7 (Mayıs/May 1815 [İskoç/Scottish]) Fa majör/F major
13. **CHARLES LOUIS NAPOLÉON d'ALBERT** 5:43
İstanbul Kadrili (c 1855?) *Constantinople Quadrille*
Çanakkale Re majör – Beşiğe Koyu Sol majör – Edirne Sol majör –
Şumla Sol majör – İstanbul La majör – Çanakkale [da capo] Re majör
The Dardanelles D major – Besika Bay G major – Adrianople G major –
Schumla G major – Constantinople A major – The Dardanelles [da capo] D major
14. **HERMAN KOENIG (19. yüzyıl/fl mid-19th century)** 2:36
Sultan'ın Şehri Polkası (c 1855) Do majör/*The City of the Sultan Polka C major*
15. **LUDWIG VAN BEETHOVEN** 1:55
Türk Marşı, Atina'nın Harabeleri, Op 113/4, Si bemol majör
Marcia alla turca, The Ruins of Athens, B flat major
16. **HENRY WILLIAM GOODBAN (1816-?)** 6:10
Ömer Paşa Valsleri (1853) Do majör*/*The Omar Pasha Waltzes C major*
17. **CHARLES LOUIS NAPOLÉON d'ALBERT** 4:32
Savaş Galopu (c 1855) Sol majör/*The War Galop G major*

* Cihat Aşkın, solo keman/*violin*

† Ezgi Saydam, mezzosoprano/*mezzo soprano*; Cihat Aşkın keman/*violin*,
Lesley Shrigley Jones viyolonsel/*cello*, Rebecca Holt piyano/*piano*

1-5, 13-17. parçalar Emre Aracı (d. 1968) tarafından aranje edilmiştir © Emre Aracı 2001

9. parça Ateş Orga (d. 1944) tarafından aranje edilmiştir © Ateş Orga 2001

Tracks 1-5, 13-17 arranged by Emre Aracı (b. 1968) © Emre Aracı 2001

Track 9 arranged by Ateş Orga (b. 1944) © Ateş Orga 2001

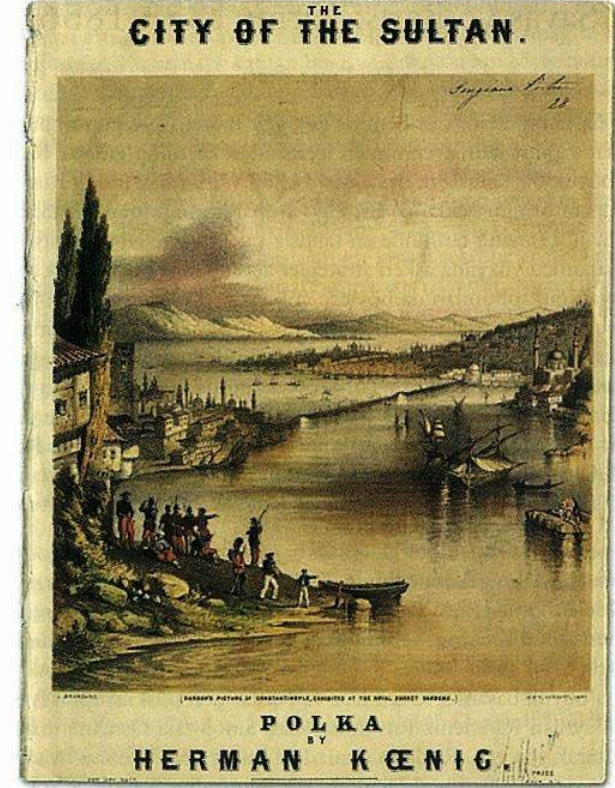
SUNUŞ

Savaş ve Barış: Kırım 1853-56, daha önce de Kalan Müzik'ten çıkan *Osmanlı Sarayı'ndan Avrupa Müziği* başlıklı albümün devamı niteliğinde, ancak yepyeni bir çalışma. Bu kaydın oluşumu da ilk CD'de olduğu gibi Londra sahaflarının tozlu raflarına, Avrupa arşivlerinin hiç girilmemiş köşelerine dayanıyor. Kayıt yine Londra'da uzun ve meşakkatli bir çalışma döneminin ardından Londra Osmanlı Saray Müziği Akademisi Orkestrası'nın İngiliz ve Türk üyeleri tarafından tarihi St. John's Smith Square konser salonunun etkileyici akustiğinde 2001 yılının Nisan ayında Ateş Orga tarafından gerçekleştirildi. Bilinmeyen tarihimizin kırık parçaları gibi saçılmış bir halden kurtarılarak bu albümde gün ışığına çıkartılan eserler ise yine hayli şaşırtıcı. Esasında tema Kırım olmasına rağmen 'Savaş ve Barış' geniş bir yelpazeyi kapsayan bir çalışma. Kırım'ın baz alınması ise bu dönemde İngiltere'de bu trajik savaşla ilgili olarak pek çok müzik eserinin bestelenip piyasaya çıkmış olması.

Eserleri dinlediğiniz zaman bir savaş için bu derece neşeli müzik parçaları bestelenebildiğine hayret edeceksiniz. Burada savaşın Osmanlı kumandanı Ömer Paşa için bir İngiliz'in bestelediği valsi dinleyip dönemin en popüler dans bestecisi Charles d'Albert'in İstanbul şehri için notaya döktüğü *Constantinople Quadrille*'inin ilk kaydını işiteceksiniz. Osmanlı Rus ordularının çarpışmalarını nota nota canlandıran *War Galop*'u bulacak, Ömer Paşa'nın besteci eşinin savaş meydanlarında çalınan zafer marşlarını keşfedeceksiniz. Dahası Ezgi Saydam'ın sesinden, Cihat Aşkın'ın solo kemani eşliğinde Beethoven'ın Napolyon dönemine dayanan savaş, ayrılık ve özlem temaları ile örülmüş İskoç ve İrlanda halk şarkılarından duygulanıp, Mussorgsky'nin Kırım doğasını tasvir eden dramatik yapıtı ile heyecanlanacaksınız. William Smallwood'un 1878-9 Osmanlı-Rus harbi için bestelediği *Türk Savaş Marşı*'nin nota kapağındaki detaylı savaş haritasını bulacak ve Beethoven'ın tanınmış *Türk Marşı*'ni mehter çevgeni eşliğinde farklı bir yorumla tekrar deşifre edeceksiniz. Albüm'ün ilk eseri ise Kırım savaşında padişah olan Sultan Abdülmecid için meşhur Gaetano Donizetti'nin bestelediği ve Paris'te *Marche Nationale Turque* adı altında yayımlanan merasim marşı.

Bu kaydın ortaya çıkışında pek çok kişinin büyük desteği oldu. Adlarını teşekkür kısmında andığımız bu kişi ve kuruluşlara bizzat şükran duyularımı burada tekrar belirtmek isterim. Bu CD'yi Osmanlı dönemindeki çoksesli müziğin tanınıp duyulmasında büyük emek harcamış olan ve zamansız vefat eden değerli Vedat Kosal'ın anısına ithaf edebilmekten şeref duyuyorum.

Emre Aracı, Ağustos 2002, *The Grand, Folkestone*

Herman Koenig'in bestelediği *Sultan'ın Şehri* polkasının İngiltere'de basılan notasının kapağı (Emre Aracı Arşivi).

Cover of *The City of the Sultan* polka by Herman Koenig, published in England by C. Jeffery (Emre Aracı Archive).

[track 14]

Savaş ve Barış: Kırım 1853-1856

Dr. Emre Aracı

“E limizde hasta bir adam var, hem de çok ağır hasta. Eğer günün birinde, gerekli hazırlıklar yapılmadan, avcumuzun içerisinden kurtulup giderse bu hepimiz için son derece büyük bir talihsizlik olacaktır”. 1853 yılının başlarında Rus Çarı I. Nicholas komşusu Osmanlı İmparatorluğu hakkında Britanya İmparatorluğu'nun büyükelçisine böylesine bir yorumda bulunmaktaydı. Osmanlı tarihinde en talihsiz çarpışma ve en sefil kuşatmalara yol açan, aynı zamanda on dokuzuncu yüzyılda askeri stratejiler açısından sonuçları çok önemli bir çığır açacak olan Kırım Savaşı'nın tohumları da böylece atılmaktaydı. Esasında o dönemde başta Britanya ve Fransa olmak üzere Avrupa'nın diğer ileri gelen imparatorlukları da Rus çarının düşüncesini paylaşıyordu şüphesiz. Ancak problem bu pastada kimin ne kadar payı olacağı idi. Dolayısıyla Rusya Osmanlı İmparatorluğu'na kendisini Türk topraklarında bulunan bütün Ortodoks azınlığın koruyucusu ilan ettiğini bildirince bu hassas terazinin dengesi de bir anda bozulmuş oldu. Sultan Abdülmecid böyle bir ultimatomu kesinlikle kabul etmeyeceğini bildirince de Rusya göz dağı vermek amacı ile ordularını Tuna ırmağının kuzey bölgesindeki Eflak ve Boğdan'a indirdi. Bunun üzerine 5 Ekim 1853 tarihinde Osmanlı İmparatorluğu Rusya'ya karşı resmen savaş ilan etti.

Bulgaristan'da hazır bekleyen Osmanlı birliklerinin başında esasen Mahalyo Lattas adında bir Boşnak Hırvat olan ve II. Mahmud döneminde Türk ordusuna girerek Serdar-ı Ekrem, yani başkumandanlığa yükselen Ömer Lütfi Paşa bulunmaktaydı. Rus generali Gorchakov'a iki hafta içerisinde geri çekilmesi için ultimatom verildiyse de bu yerine getirilmediğinden dolayı Ömer Paşa birlikleri ile saldırıya geçti. İlk zafer Bükreş'in günyesindeki Oltenitza'da kazanıldı. Osmanlı birlikleri kısa zamanda Tuna'da büyük başarılar kazandılar ve Ruslar geri püskürtüldü. Ancak bu sırada Sivastapol limanından ayrılan Karadeniz Rus donanması Sinop'taki Osmanlı donanmasını korkunç bir bombardımana tutarak yok etti. Rusların denizdeki bu başarısı bilhassa Britanya İmparatorluğu için bardağı taşıran son damla olmaktan gecikmedi. Wellington'un Napoleon'u Waterloo'da yenmesinin ardından yaklaşık kırk sene sonra Fransa ve İngiltere müttefik olarak Osmanlı İmparatorluğu'nun yanında Rusya'ya karşı 28 Mart 1854 tarihinde savaşa dahil oldular. Bu ittifaka daha sonra Ocak 1855'te Sardunya da katıldı. İlk İngiliz birlikleri 1854 yılının Nisan ayında Gelibolu'ya vardılar.

Bu arada Tuna'daki Rus birliklerinin başına General Paskevich getirilmişti. Paskevich çarı Bulgaristan'a girmeğe razı etti. Bu kararın üzerine Rus birlikleri Tuna ırmağını birkaç yerden geçtiler ve Silistre'yi kuşattılar. Kuşatmaya katılan bir Rus subayı o anı şöyle hatırlayacaktır: “Silistre'nin kalesi ve kuleleri avcumuzun içinde duruyor gibi, sanki şehri elinizde tutacak gibiydiniz. Sabah akşam durmadan devam eden top ve tüfek atışları duyulmaktaydı. Dürbünle bakınca Türk askerlerini uzaktan seçebiliyordunuz. İnsanların birbirlerini öldürdüğünü görmek garip bir his, ama nedense ben de dahil olmak üzere sabah akşam pek çok kişi durmadan bu manzarayı seyrediyorduk”. Bu satırlar daha sonraları Rus ve dünya edebiyatına imzasını atacak olan genç subay Leo Tolstoy'a aittir. Esasında Tolstoy Napolyon dönemi savaşlarını konu alan epik romanı *Savaş ve Barış*'ı tamamen Kırım Savaşı sırasında geçirmiş olduğu kişisel tecrübelerine dayanarak kaleme almıştır. Silistre yaklaşık kırk gün süren Rus kuşatmasına zor dayandı, ama şehir düşmedi. Avusturya devreye girerek Rusya'ya bir ultimatom verince Ruslar ablukayı kaldırmak zorunda kaldılar.

Silistre kuşatmasının ardından müttefikler gözlerini Rusya'nın Karadeniz filosunu barındıran Kırım'daki Sivastapol şehrine çevirmişlerdi. Esasında Rumeli ve başta Kars olmak üzere Doğu Anadolu cephesinde de devam eden Osmanlı Rus savaşına gerçek anlamda “Kırım” başlığını kazandıran Sivastapol şehrinin uzun ve başarısız kuşatması olmuştur. 14 Eylül 1854 tarihinde Osmanlı, İngiliz ve Fransız birlikleri Kırım yarımadasına asker çıkartmaya başladılarında amaç şehri kısa sürede ele geçirmektir. Ancak şehir Ruslar tarafından terk edildiğinde takvimler 8 Eylül 1855'i göstermekteydi. Bu bir yıl süresince Kırım'da düzenli bombardmanın yanısıra Alma (20 Eylül 1854), Balaklava (25 Ekim 1854) ve Inkermann (5 Kasım 1854) olmak üzere üç önemli çarpışma gerçekleşti. Aşırı soğuk, kötü hava koşulları ve fırtınalar bilhassa alışıksız olmayan müttefik askerlerini perişan etmekte gecikmedi. Buna salgın hastalık da eklenince ölü sayısı büyük bir artış kaydetti. Sivastapol'un düşüşünün ardından Rusya Avusturya'nın da devreye girmesi sonucu barış masasına oturmaya razı oldu. Paris'te toplanan tarafların antlaşmaya varmalarının ardından 28 Şubat 1856 günü Sivastapol'a ateşkes kararı telgraf ile bildirildi. Paris Antlaşması resmen 27 Nisan 1856'da yürürlüğe girdi. Buna göre Rusya Eflak ve Boğdan'dan çekildi. Osmanlı İmparatorluğu ise sözde Avrupa devletleri arasına kabul edilmiş oldu.

Kırım Savaşı'nın özellikleri arasında ilk ciddi savaş muhabirliğine sahne olması sayılabilir. Pek çok gazeteci ve o devirde gravür tekniği ile baskı yapan gazetelere görsel malzeme sağlamak amacı ile sanatçı Kırım Savaşı'nı yakından takip etmiş, resmetmiştir. Savaş sahneleri yabancı basında boy boy yer almıştır. Kırım Savaşı'nın bir diğer önemi de şüphesiz modern hemşirecilik kavramına doğru ilk adımların atılmasıdır. Bu bağlamda ilk akla gelen isim Üsküdar'daki hastanede çalışan ve burayı düzenleyen İngiliz hemşire Florence Nightingale'dir.

Kırım Savaşı ve Müzik

Kırım Savaşı sırasında bilhassa İngiltere’de Türk, İngiliz ve Fransız müttefikliğini işleyen pek çok müzik eseri bestelenmiştir. Bu yapıtların savaş marşlarının yanısıra devrin ihtişamlı balolarında dans edilmek üzere vals, quadrille, polka ve shottische gibi popüler dans formlarında bestelendiği ve şık edisyonlar halinde piyasaya sürüldüğü dikkat çekmektedir. Bir taraftan cephede çarpışmalar sürerken, müttefik ülkelerde verilen yardım amaçlı bu balolara eser yetiştirmek için devrin en meşhur dans müziği bestecileri, adeta yarışarcasına, güncel temalar içeren yapıtlar bestelemişlerdir. Bu kompozitörlerin başında da yüzlerce popüler dans parçasına imza atmış olan Fransız asıllı Charles Louis Napoléon d’Albert (1809-86) gelmektedir.

Bu CD’de üç eserine yer verilen d’Albert Londra’da King’s Theatre ve Covent Garden’da bale öğretmenliği yapmış olup, aynı zamanda Franz Liszt’in yetiştirdiği meşhur piyanist Eugen d’Albert’in (1864-1932) de babasıdır. Devrinde yirmi baskıya ulaşan *The Sultan’s Polka* (bkz. *Osmanlı Sarayı’ndan Avrupa Müziği* Kalan CD 177) gibi son derece popüler olmuş bir dansın bestecisi d’Albert’in Osmanlı temalı iki eseri daha bulunmaktadır. Bunlar *Constantinople Quadrille* (İstanbul Kadriyesi) ve *The War Galop* (Savaş Galopu)’dur. *Constantinople Quadrille*’inde yer alan her kısa bölüm Kırım Savaşı’nda İngiliz askerlerinin önemli uğrak yerlerinin adını içerir. Bunlar sırasıyla Çanakkale, Beşiğe Koyu, Edirne, Şumla ve İstanbul’dur. Savaş Galopu ise adı üzerinde savaş sahnelerini canlandırır niteliktedir. Düşmanın saldırısı, yenilgisi, kaçıışı ve en sonunda kazanan tarafın zafer çılgınlıkları bu dansın son derece parlak bir şekilde işlenmiştir. *The Emperor’s Galop* ise kapağında Rus Çarı I. Nicholas’ın yerine geçen II. Alexander’ın renkli portresini içeren bir edisyon şeklinde piyasaya sürülmüştür. Görüldüğü üzere düşman tarafı da müttefik taraf kadar bu dans parçalarına konu olmuştur.

On dokuzuncu yüzyılda Osmanlı sultanlarına merasim marşı bestelemek tanınmış Avrupalı kompozitörler arasında bir tür moda olmuştu. Nitekim Rossini 1852 yılında Sultan Abdülmecid (1839-61) için bir askerî marş besteledi (bkz. Kalan CD 177). Ancak Rossini’den yaklaşık on yıl önce ağabeyi o dönemlerde Osmanlı bandolarının baş müzisyeni görevinde bulunan meşhur opera bestecisi Gaetano Donizetti de Abdülmecid için bir askerî marş (1840) besteledi. Büyük olasılıkla Giuseppe Donizetti Paşa’nın (1788-1856) aracı olması sonucu saraya takdim edilen ve *Gran Marcia Militare Imperiale* adını taşıyan bu marşa karşılık Gaetano Donizetti’ye de Rossini gibi Nişan-ı İftihar madalyası verildi. Avrupada değişik edisyonlar halinde basılan marşın bir kopyası Paris’te *Marche Nationale Turque* adı altında yayımlandı. Paris’teki Osmanlı sefaretinden madalyasını aldığı gün Gaetano Donizetti bir ahbabına yazdığı mektuba “Napolyon iki asra ben ise iki dine mensubum” şeklinde bir yorum düşmeği de ihmal etmedi.

On dokuzuncu yüzyılda yüzünü Avrupa’ya dönen Osmanlı aristokrasinden Batı tarzı eserler yazan hanım besteciler de çıkmıştır. Buna örnek olarak kişiliği çok yakın bir geçmişte ortaya çıkan, ancak bestelediği marşları on dokuzuncu yüzyılda İngiliz gazetelerinde ve Fransa’da yayımlanmış olan ve yukarıda da adı geçen Kırım Savaşı başkumandanı Ömer Lüfi Paşa’nın karısı verilebilir. Eserlerine *Osmanlı Sarayı’ndan Avrupa Müziği* CD’sinde de yer verdiğimiz bu bestecinin varlığını ilk olarak 13 Ocak 1855 tarihli *The Illustrated London News* haftalık gazetesinde yayımlanan bir marşın orijinal notasını bundan yaklaşık on iki sene önce Londra’da George Jeffery isimli meşhur bir sahafın tezgahında tesadüfen bulup, satın alarak öğrenmiştim. Ancak ne yazık ki gazetede bu hanımın kişiliği hakkında başka hiç bir haber bulunmamaktaydı; kendisinden sadece Her Excellency the Wife of Omer Pacha, yani Ekselansları Ömer Paşa’nın karısı olarak bahsedilmekteydi.

Ivo Andric’in Omer Pasha-Latas başlıklı tarihsel romanına konu olan bu hanım Macar asıllı bir aileden gelmekte olup esas adı İda idi. Andric’in aktardığına göre kendisi gayet iyi piyano çalardı ve hatta Viyana’da Karl Czerny’nin de bir süre öğrencisi olmuştu. İda hakkında bir diğer önemli kaynak da İngiliz *The Musical Gazette* dergisinde 5 Aralık 1857 Aralık tarihinde çıkan bir haberdir. Osmanlı Sarayı’ndan Avrupa Müziği CD kitapçığında da yayımladığımız bu kaynağa göre:

“Birkaç Fransız dergisi Ömer Paşa’nın boşanan karısının Paris’e geldiğini haber vermektedirler; Patrie tarafından mesleğine ait şu bilgiler verilmiştir: Transilvanya’da doğdu ve 11 yaşındayken Bükreş’teki en iyi yatılı okullardan bir tanesine yollandı. Piyano’da aldığı bir kaç ders şahane müzik kabiliyeti şeklinde kendisini gösterdi ve bu alette on beş yaşına ulaştığında son derece dikkate değer bir kabiliyet sergiledi. Bu zaman içerisinde Wallachia’da askerî kumandan olan Ömer Paşa bir akşam davetinde bu genç hanım ile tanıştı ve müziği de çok sevdiği için ona açık oldu ve bunu takiben kendisi ile evlendi. Kendisi daha sonra Müslüman adetlerini kabul etmek mecburiyetinde kaldı; bu Hıristiyan bir tür Hanım’a dönüştü ve evden peçesiz hiç çıkmadı, ancak doğulu adetlerin tersine kocasına bütün savaş meydanlarında eşlik etti. Askerlerinin muhteşemliği karşısında özellikle çok etkilenmiş ve Türk ordularının savaş meydanlarında çaldıkları zafer marşları besteledi. Bu evlilikten olan tek çocuk bir kazada ölünce Ömer Paşa yeni bir varis ümidi ve belki de kendisini eski Türk partisine daha yakınlaştırmak için, Hafız Paşa’nın kızı ile evlenmeye karar verdi. Eşine ‘haremde kal’ dedi, ancak bu onur kırıcı teklifi gururuna yediremedi ve boşanma arzusu kabul edildi. Şu anda kendisi Fransa’ya şerefli bir mülteci olarak sığınmıştır. Bu hanım sadece 23 yaşındadır”.

İda’nın Avrupa’da başka marşları da yayımlanmıştır; nitekim *Olténitza* ve *Silistrie* Fransızca başlığı ile *Cinq Marches Militaires pour Piano*, yani Piyano için Beş Askerî Marş albümünün bir ve beşinci parçalarıdır. Albüm İda tarafından Paris’te bastırılmıştır. Aranjmanını hazırladığımız bu nüsha III.

Napolyon'un kraliyet kütüphanesi arşivinden çıkmadığı gibi bunlar Kırım Savaşı sırasındaki çarpışmalar anısına yazılmıştır. Her ne kadar dönemin hafif müzik tarzında eserler vermiş dahi olsa, değil Türkiye, Avrupa'da dahi hanım bestecilerin olmadığı bir zamanda faaliyet göstermiş olan İda gerçekten de alanında bir ilk olmalıydı. Marşları kocası savaş meydanlarında çarpışırken çalınan bir hanım besteci olarak işe belki de dünya çapında bir öncülüğe sahipti. Ömer Paşa ile ilgili eserler sadece karısının kendisi için yazmış olduğu marşlardan ibaret değildir; dönemin diğer Avrupalı dans müziği bestecilerinin de kendi adını taşıyan eserler yazdıkları görülmektedir. Bunlar arasında Stephen Glover'ın *Omar Pasha's March*, Charles Wells'in, yine aynı adı taşıyan, *Omar Pasha's March* (ki notası 1853 senesinde New York'ta basılmıştır), Henry William West'in *The Omar Pasha Polka'sı* ve Henry W. Goodban'ın *Omer Pacha Waltzes* isimli vals albümü sayılabilir. Aynı zamanda bu eserlerin nota kapaklarında Ömer Paşa'yı ihtiva eden renkli gravürlere de yer verilmektedir. Goodban'ın valsi Edinburgh şehrinde oturan Monsieur Brouneau adında bir Fransız asıllı dans öğretmenine ithaf edilmiştir.

Besteciler Kırım Savaşı'ndan kendilerine o kadar konu çıkartmaya çalışmışlardı ki bunlar arasında belki de en şaşırtıcısı Kraliyet Şapeli, Chapel Royal'a mensup tenor John W. Hobbs'un İstanbul'da bulunan hemşire Florence Nightingale'e Kraliçe Viktorya tarafından yazılmış olan bir mektubun sözleri üzerine bestelemiş olduğu *The Queen's Letter*, yani Kraliçe'nin Mektubu başlıklı şarkıdır. Kapağında Fransız, Osmanlı ve İngiliz kraliyet bayraklarını içeren eser (CD kapak illüstrasyonu) aynı zamanda İngiliz milli marşı *God Save the Queen*'i de içermektedir. Bu dönemde Osmanlı İmparatorluğu ile ilgili olarak yayımlanan notaların kapakları gerçekten de şaşırtıcı derecede detay içermektedir. Örneğin William Smallwood'un bestelediği *Türk Savaş Marşı*'nin nota kapağında Erzurum'undan Edirne'sine kadar detaylı bir Türkiye haritasına yer verilmişti. Kapakta aynı zamanda eserin Türk milli marşını içerdiği iddia edilmektedir, ancak adı geçen melodinin *Mahmudiye* veya *Mecidiye* gibi tanınmış bir Osmanlı marşından çok monofonik bir ilahi havası ağır basmaktadır. On dokuzuncu yüzyılın sonlarında Belçika'da yayımlanan *Union Postale Universelle* kartpostalları arasında ülke bayrakları ve milli marşları serisinde Osmanlı milli marşı olarak yine aynı melodinin gösterilmiş olması da enteresandır. Herman Koenig'in coşkulu *The City of the Sultan Polka'sı* (Sultan'ın Şehri Polkası) ise nota kapağında Danson'un Surrey Kraliyet Bahçeleri'nde sergilenen Constantinople tablosunu ihtiva eder. Bu tabloda Türk, İngiliz ve Fransız askerleri Halic kıyılarında İstanbul'un panoramik görüntüsü içerisinde tasvir edilmektedirler.

1812 Şubat'ında Pest'te açılışı yapılan Kraliyet Tiyatrosu için August von Kotzebue'nun yazmış olduğu oyuna açılış ve kapanış müziği olarak bestelenen *Atina Harabeleri*'ndeki *Türk Marşı* şüphesiz Beethoven'ın en tanınmış eserleri arasındadır. Onun klasik dönem bestecilerinin formülünü kullanarak bol vurmali çalgılarla yaratmağa çalıştığı Avrupa tabiri ile 'yenileri müziği'

Ekselansları Ömer Paşa'nın karısı tarafından bestelenen ve *The Illustrated London News* gazetesinin 27 Mayıs 1854 tarihli sayısında yayımlanan marş (Emre Aracı Arşivi).
March composed by Her Excellency the wife of Omer Pacha, published in The Illustrated London News of 27 May 1854 (Emre Aracı Archive).

etkisi bu kayıta hilal şeklindeki zillerle bezeli otantik bir mehter çevgeni kullanılmak sureti ile daha da pekiştirilmiştir. 1848 yılında, yani Kırım Savaşı'ndan dört yıl önce, Rus piyanist Anton Rubinstein Beethoven'ın bu marşının bir piyano transkripsiyonunu yapmıştır. Burada toplam altı tanesine yer verdiğimiz Beethoven'ın İrlanda ve İskoç halk şarkıları aranjmanları ise onun Viyana tarzı armonik yapıda ele aldığı şekliyle Kırım Savaşı'nın İngiliz askerleri tarafından bilinmese de şüphesiz otantik haliyle savaş meydanlarında pek çok defa söylenmişti.

Ölümünden iki yıl önce, 1879 yılının yazında Mussorgsky Rusya'nın güney sahilini ve Karadeniz kıyısındaki yerleşim bölgelerini dolaşmak üzere bir geziye çıktı. Bu gezi sırasında uğradığı Sivastapol'daki kültür hayatının eksikliği onu bilhassa dehşete düşürdü. *Near the Southern Shore of the Crimea* (Kırım'ın Güney Kıyıları Yakınında); bu seyahatin bir ürünü olarak ortaya çıktı. Orijinali piyano için ve si bemol minör tonalitesinde olan bu yer yer enerjik ve yer yer hüznü dans parçası Ateş Orga'nın yaylı çalgılar aranjmanında yarım ton yukarı kaydırılmıştır.

Makale © 2002, Dr. Emre Aracı
(Kısmen Osmanlı Sarayı'ndan Avrupa Müziği CD kitapçığından alıntılar yapılmıştır.)

Biyografiler

Fotoğraf © Nazlı Sanberk, 2002

1987 senesinden beri gittiği İngiltere'de yaşamakta olan Ankara doğumlu **Emre Aracı**, müzik derslerine küçük yaşta İstanbul'da Rana Erksan'ın piyano öğrencisi olarak başladı. Mesleki olarak müziğe yönelmeğe on sekiz yaşında liseyi bitirdikten sonra karar veren Aracı bu dönemde Gülseren Sadak ile piyano, Okan Demiriş ile teori ve Ilarion Ionescu-Galati ile orkestra şefliği çalıştı. Londra'da gördüğü üç senelik ön lisans eğitiminin ardından 1990 senesinde kabul edildiği Edinburgh Üniversitesi Müzik Fakültesi'nden 1994'te BMus (Hons.) derecesi ile mezun oldu. Lady Lucinda Mackay ve İnchape Vakfı'ndan almış olduğu maddi destek sayesinde aynı

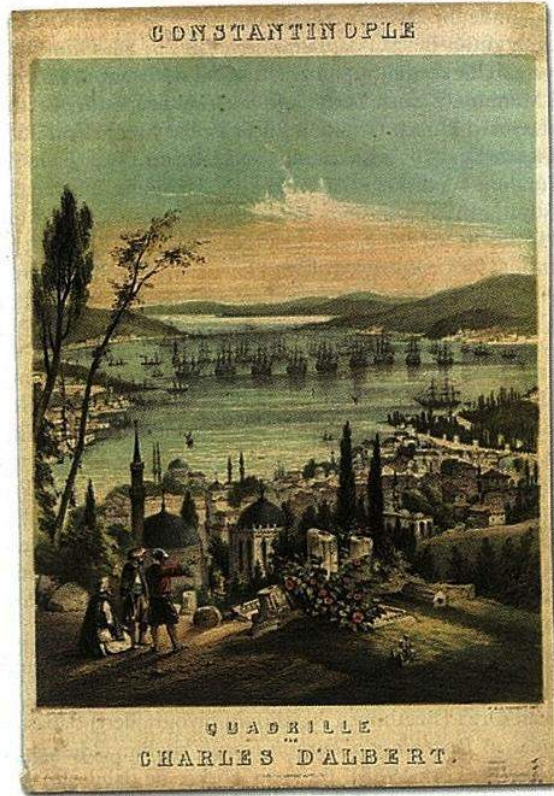
kurumda doktora düzeyinde de araştırma yapan sanatçı *Ahmed Adnan Saygun – Hayatı ve Eserleri* konulu bir tez yazdı. Üniversitede kurduğu ve beş sene şefliğini yaptığı yaylı çalgılar orkestrası, Edinburgh University String Orchestra, ile İskoçya ve dışında pek çok konserler verdi. Bu konserlerde Türk bestecilerinin eserlerini ve kendi bestelerini de idare etme fırsatını buldu. Nigel Osborne'un kompozisyon öğrencisi olan Aracı'nın besteleri arasında *Elegy for Erkel* (1993), Tevfik Fikret'in İskoçya'ya eğitim için gittiği oğlu Haluk'a yazmış olduğu *Haluk'un Vedai* şiiri üzerine bariton ve orkestra için *Farewell to Haluk* (1994), *Marche funèbre et triomphale* (1995), keman konçertosu (1997) ve *Türk Büyükelçisi'nin Merasim Marşı* (1998) sayılabilir. Osmanlı İmparatorluğu'nda Avrupalı müzik geleneği konusunda da geniş araştırmaları olan sanatçının aralarında Boston Halk Kütüphanesi, İskoç Ulusal Portre Galerisi, Saraybosna Müzik Akademisi, Cambridge ve New York Üniversiteleri gibi kurumların da bulunduğu çeşitli yerlerde verdiği konferansların yanısıra bu konuda *The Musical Times*, *International Piano Quarterly*, *Cornucopia*, *Toplumsal Tarih*, *Orkestra*, *Milliyet Sanat ve Cumhuriyet Dergisi* de de makaleleri yayımlanmıştır. 1999-2002 yılları arasında Cambridge Üniversitesi'nde Newnham Koleji'ne bağlı The Skilliter Centre for Ottoman Studies araştırma merkezinde Türk Ekonomi Bankası'nın sponsorluğunda çalışmalarını tamamlayan Dr. Emre Aracı, halen 1998 yılında kurmuş olduğu The London Academy of Ottoman Court Music grubunun direktörlüğünü yapmaktadır. Bugüne kadar bu grup ile Cambridge, Londra, Isle of Man ve İzmir Festivali'nde konserler vermiş, *Osmanlı Sarayı'ndan Avrupa Müziği* adını taşıyan ve Türkiye'de Kalan Müzik tarafından basılan bir CD kaydetmiştir. Emre Aracı Saraybosna Müzik Akademisi, İstanbul Teknik Üniversitesi ve Borusan Oda Orkestraları ile de benzer tematik konserler gerçekleştirmiştir. *Ahmed Adnan Saygun – Doğu Batı Arası Müzik Köprüsü*, başlıklı kitabı Yapı Kredi Yayınları tarafından yayımlanmıştır.

İstanbul'da doğan **Cihat Aşkın**, 11 yaşında girdiği İTÜ Türk Müziği Devlet Konservatuari'nde Özel Yetenekli Çocuklar Sınıfı'nda Profesör Ayhan Turan ile keman eğitimine başladı ve 1989 da mezun oldu. Daha sonra Londra'ya giderek Kraliyet Müzik Kolejinde Profesör Rodney Friend ile çalışarak solist diploması aldı ve hemen akabinde City Üniversitesi'nde Prof. Yfrah Neaman ile çalışmalarına devam ederek 1993 yılında Master, 1996 da da Doktorasını tamamlayarak Müzik Doktoru unvanını aldı. 1998 yılında yaptığı akademik çalışmaları nedeniyle Doçent unvanını alan Aşkın İTÜ Türk Müziği Devlet Konservatuari'nde öğretim görevlisi ve yeni kurulmakta olan Müzik Yüksek Lisans Programı yürütücülerindendir. Günümüze kadar Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası dahil Türkiye'nin bütün orkestralarıyla sürekli olarak katıldığı konserlerinde keman edebiyatının klasik eserlerini seslendirdi. 1989 Uluslararası İstanbul Festivalindeki resitalinin ardından, Almanya, Avusturya, Bulgaristan, Macaristan, İtalya, İspanya ve İngiltere'de konserler verdi; 1994 Semana, 1995 Leicester ve 1998 İstanbul Festivaline katılarak Jesus Lopez Cobos ve

Lozan Oda Orkestrası eşliğinde bir konser verdi. Temmuz 1998'de İzmir Devlet Senfoni Orkestrası'nın solisti olarak gittiği Belçika'da Cumhuriyet'in 75. Yılı Onuruna Ulvi Cemal Erkin'in Konçertosunu yorumlayarak CD kaydını yapan Aşkın 1985 de İstanbul Filarmoni Derneği Ödülünü aldı ve 1987 de Yehudi Menuhin Keman Yarışmasında (İngiltere) en iyi Bartok Yorumcusu seçildi. 1990 da Percy Coates, Leonard Hirsch Ödülü, iki defa Isolde Menges ödülü, Kathleen Long Oda Müziği Ödülü ve Karl Flesch Keman Yarışması'nda 'Olağanüstü Liyakat Ödülü'nü kazandı. Cihat Aşkın 1995'de Yalçın Tura'nın kendisine ithaf ettiği konçertosunun dünyadaki ilk seslendirilişini gerçekleştirdi. Aşkın'ın yaptığı kayıtlar arasında Prof. Hikmet Şimşek yönetiminde Macar virtüozları eşliğinde seslendirdiği Mozart'ın Keman Konçertosu No.5 (1991), Kemancı Suna Kan ile Bach'ın İki Keman için Konçertosu (1993), Kodaly, Gliere, Halvorsen, Honnegger ve Aquiar'ın keman ve çello için eserlerini içeren CD'si 1996 yılında Meridian şirketi tarafından Londra'da yayımlanmıştır. Sanatçının Kalan Müzik'ten *Minyatürler* ve *Ege'nin Türküsü* başlıklı CD'leri yayımlanmıştır.

Ezgi Saydam İstanbul Üniversitesi'nden sosyoloji dalında mezun olduktan sonra Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuari'nde Yıldız Dağdelen ve Güzin Gürel ile şan ve opera tekniği çalışmıştır. Daha sonra Salzburg Mozarteum Akademisi'nde Hanna Ludwig'in ve Viyana'da Carol Byers'in öğrencisi olmuş ve ardından İTÜ Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmalar Merkezi'nde Ateş Orga ile çalışmıştır. 1994 yılında İstanbul Barok Ensemble'nin sahnelediği Purcell'in *Dido ve Aeneas*'ında rol almış ve ardından 1997 yılında Uluslararası İstanbul Festivali'nde İstanbul Oda Müziği grubu eşliğinde Beethoven seslendirmiştir. Ertesi yıl Schubert'in doğumunun iki yüzüncü yılında Avusturya Kültür Ofisi'nde babası Ergican Saydam eşliğinde Schubertiades seslendirmiştir. Almanya, Avusturya ve İsviçre'de konserler veren Saydam Schumann'ın *Frauenliebe und Leben* yorumu ile büyük ilgi toplamıştır.

Uzun yıllar Surrey Üniversitesi'nde öğretim üyesi ve konser direktörü olarak çalışan **Ateş Orga**, öncesinde BBC'nin Müzik Dairesi'nde Sir William Glock'un yanında görev yapmıştır. Çeşitli kitap ve makaleleri bulunan Orga (Beethoven ve Chopin biyografileri) babası İrfan Orga'nın 1950 yılında İngiltere'de yayımlanan *Portrait of a Turkish Family* kitabını elden geçirerek tekrar yayımlatmıştır (London & New York 1988). Bu kitap Türkçe de dahil olmak üzere (*Bir Türk Ailesi'nin Öyküsü* - tercüme eden Arın Bayraktaroğlu) İspanyolca, Yunanca ve Hollandaca'ya tercüme edilmiştir. Orga aynı zamanda *International Piano Quarterly* ve *Cornucopia* dergilerine düzenli olarak makale yazmakta, tanınmış bir kritik ve kayıt yapımcısı olarak da faaliyet göstermektedir. 1993 yılında Wigmore Hall'da Nikolai Demidenko için Piano Masterworks adı altında düzenlemiş olduğu konserlerden dolayı Kraliyet Filarmoni Derneği Ödülü'ne layık görülen Orga 2000-2001 yılları arasında da Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmalar Merkezi'nde öğretim üyeliği yapmıştır.

Charles d'Albert'in bestelediği *Constantinople Kadrili*'nin İngiltere'de Chappell & Co. yayınevi tarafından basılan notasının kapağı (Emre Aracı Arşivi).

Cover of Constantinople Quadrille by Charles d'Albert, published in England by Chappell & Co (Emre Aracı Archive).

[track 13]

War and Peace: Crimea 1853-56

Dr Emre Aracı

“We have a sick man on our hands, a man gravely ill, it will be a great misfortune if one of these days he slips through our hands, especially before the necessary arrangements are made.” This was how the Russian Tsar, Nicholas I, viewed the fate of the collapsing Ottoman Empire towards the beginning of 1853, a view he had no reluctance to share with the British Ambassador. Thus were sown the seeds of the Crimean War, a campaign that would see some of the most tragic, ill-calculated sieges, catastrophic manoeuvres and vicious battles in the history of warfare, at the highest cost of human life, pain and suffering. (On the British, French and Russian sides alone, over 131,000 died in battle or from wounds received, more than another 104,000 from diseases contracted. A further 663,000 succumbed to sickness.) It would not be wrong to say that the views of Nicholas were in fact held by many European super-powers at the time, including Britain and France; but the real problem was deciding who was going to have the largest slice of the cake. Therefore when Russia gave an ultimatum to the Ottoman Empire (31 May) declaring that all the Orthodox Christian subjects of the Sultan were now under the protection of His Imperial Majesty the Tsar, it was obvious that it was they who were making the first move in claiming their share - a move watched anxiously in London and Paris. When Sultan Abdulmecid naturally refused to oblige, Russian troops were moved into the Danubian Principalities of Moldavia and Walachia. This further act of provocation left very little alternative for the Ottoman Empire but to officially declare war on Russia on 5 October 1853.

The Commander-in-Chief of the Ottoman armies was Ömer Lutfi Pasha [Omer Pasha (Omar Pacha)], originally a Bosnian Croat called Mahalyo Lattas who had left the Austrian military and risen quickly in the Ottoman ranks. Ömer Pasha, stationed with his troops in Bulgaria, gave two weeks to the Russian General Gorchakov to evacuate the Principalities. When this ultimatum was declined, the Ottoman forces crossed the Danube, winning their first victory at Oltenitza, south of Bucharest (4 November). Further successful offensives followed. In the meantime the Russian Black Sea fleet from the naval port of Sevastopol [Sebastopol] destroyed the Ottoman fleet anchored at Sinop (30 November). This Russian

victory was hard to swallow in the West, and the fact that this was a sea victory made it even more unbearable for Britain, where the Home Secretary, Lord Palmerston, was heard to comment: 'Something must be done to wipe away the stain'. Siding with the Ottoman Empire, 28 March 1854, France and Britain joined forces to declare war against Russia. On 5 April the first batch of British troops arrived in Gallipoli.

General Paskevich, responsible for the Russian Danubian forces, convinced the Tsar to embark on an offensive against the Bulgarian territories of the Ottoman Empire, crossing the Danube to besiege the town of Silistre [Silistria], 14 April-23 June. A young newly-commissioned Russian officer taking part in the siege noted in his Diary:

"It was as if you could hold the town, the fortress and the little forts of Silistria in the palm of your hand. You could hear the cannon fire and rifle shots which went on night and day, and with a field-glass you could make out the Turkish soldiers. It's a strange sort of pleasure to see people killing each other, and yet every morning and evening I would spend hours at a time watching. I was not alone in doing this. This spectacle was truly beautiful, especially at night" (Paul Kerr, *The Crimean War*, London: 1997, p 18).

The writer of these lines was Leo Tolstoy, and it was such personal experiences and observations during the Crimean War that were to eventually find fruition in his epic novel of Napoleonic Russia, *War and Peace* (1863-69). Silistre resisted the blockade, lifted eventually through Austrian intervention.

Following Silistre, the allies turned their attention next to Sevastapol – about to become the epicentre of one of history's more embarrassing sieges. On 14 September 1854 Ottoman, French and British forces began to occupy the Crimean peninsula, thinking the city would fall in a very short time. However, contrary to their predictions and despite three major battles - Alma (20 September), Balaklava (25 October) and Inkerman ([Inkermann] 5 November) - the siege lasted nearly a year and six bombardments, with the Russians eventually withdrawing only on 9 September 1855 (though Prince Gorchakov's 'Grand Order after the Fall of Sevastopol,' written from his headquarters on the Heights of Inkerman and reproduced subsequently in the *New York Times*, is dated 30 August). Bitter cold, adverse weather conditions, disease and plague (endemic to the region), did not take long to devastate the morale of the allied soldiers. Their death toll increased daily. Despite

Florence Nightingale's pioneering work at the hospital in Scutari (where she had arrived with 38 nurses on 4 November 1854), hygiene and sanitary conditions were primitive. Following the fall of Sevastopol and with the intervention of Austria, Russia agreed finally to sign a peace treaty. After a meeting convened in Paris an accord was reached and news of the armistice was despatched to Crimea by telegram, 29 February 1856. According to the Treaty of Paris, ratified officially on 27 April, Russia conceded to withdraw all her troops from Moldavia and Walachia. The Ottoman Empire was formally admitted into Europe.

Music of the Crimean Era

The present CD features works associated with the four nations central to the theatre of war in Crimea: Turkey, France, Britain and Russia. With the exception of certain pieces, the majority of the repertory is linked directly with the Crimean campaign. As with other important events occupying the headlines of the day, Crimea was an inspiration for European composers of popular music. Dances were required for the Grand Balls in London and Paris held to raise money for the War effort and the families of the wounded or deceased. Military marches were needed for the battlefields, the better if they featured the national anthems of the allied countries. '[This] war is popular beyond belief,' enthused Queen Victoria to the King of the Belgians. European music, and particularly Italian opera, was then also fashionable at the court in Constantinople. A contemporary account, published just after the war in 1856 in *The Musical Gazette* of London, informs us that

"the European taste for music has, of late, made immense progress here. The Sultan has at present for his harem an excellent orchestra composed of women alone. One, in particular, is remarkable for her performance on the violin; her style of execution resembling exceedingly that of Teresa Milanollo [1827-1904]. Very few harems are now without a pianoforte, and many of the Turkish ladies are excellent performers. The Sultan [Abdulmecid] has signified his intention of building a theatre at Tophane."

Europeanization of the Ottoman army had begun during the reign of Sultan Mahmud II, Abdulmecid's predecessor. It was during his reign that Giuseppe Donizetti, elder brother of Gaetano, was appointed court composer in 1828, with the responsibility of training young Ottoman musicians. From accounts of foreign travellers to Turkey it seems that Donizetti

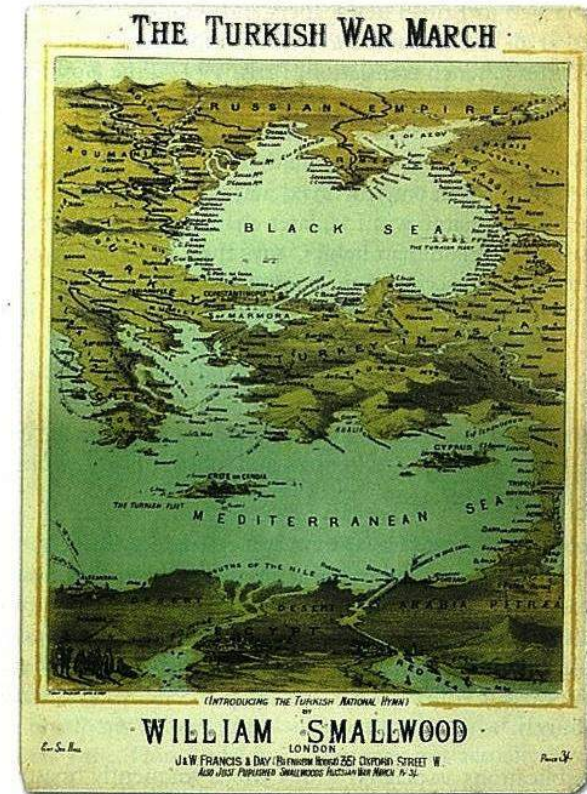
achieved good results in a very short time. The British naval officer Sir Adolphus Slade:

“Presently, the songs of a party of Greek boatmen, which had enlivened our dessert, gave way to the strains of a military band, and, unexpected treat to me on the banks of the Bosphorus, we heard Rossini’s music, executed in a manner very creditable to Professor Signor Donizetti. We rose and went down to the palace quay, on which the band was playing. I was surprised at the youth of the performers [...] and still more surprised on finding that they were the royal pages, thus instructed for the Sultan’s amusement. Their aptitude in learning, which Donizetti informed me would have been remarkable even in Italy, showed that the Turks are naturally musical”. (*Records of Travels in Turkey, Greece etc, and of a cruise in the Black Sea with Capitan Pasha in the years 1829, 1830 and 1831, London, p. 135*).

Giuseppe Donizetti not only taught at the Imperial Military Music School and at court but also, like various of his compatriots including Rossini, composed marches for his royal patrons Mahmud II and Abdulmecid (famously the F minor Mecidiye of 1839 [*European Music at the Ottoman Court*, Kalan CD 177], object subsequently of a paraphrase by Liszt during his visit to Constantinople in 1847). Gaetano’s *Gran Marcia Militare Imperiale* appeared in 1840, the year after Abdulmecid acceded to the Ottoman throne.

Among the most successful and important composers of mid-19th century terpsichore was the celebrated French dancing-master Charles Louis Napoléon d’Albert, who lived in Britain. Author of *Ballroom Etiquette* (Newcastle upon Tyne: 1835), and father of the legendary pianist and Liszt disciple, Eugen d’Albert (1864-1932), Charles was ballet-master at the King’s Theatre and Covent Garden. *The Sultan’s Polka* [Kalan CD 177] was one of his most famous pieces, enjoying more than twenty reprints and nearly as many arrangements. *The War Galop*, *Constantinople Quadrille* and *The Emperor’s Galop* (featuring on its front cover an impressive colour lithograph of Alexander II, successor to Nicholas I) were all composed during the Crimean War. Each movement of the Constantinople Quadrilles has key place names associated with the campaign: ‘The Dardanelles,’ ‘Besika Bay,’ ‘Adrianople,’ ‘Shumla’ [Rumania], ‘Constantinople’.

Not all the composers of the Ottoman Empire or Crimean War were men. There were also women writing in the European style, most notably Her Excellency the Wife of Ömer Pasha

William Smallwood’un 1878-9 Osmanlı-Rus Savaşı sırasında bestelediği *Türk Savaş Marşı*’nın İngiltere’de J & W Francis & Day tarafından basılan notasının kapağı (Emre Aracı Arşivi).
Cover of The Turkish War March by William Smallwood composed during the Turco-Russian War (1878-9) and published in England by J & W Francis & Day (Emre Aracı Archive).

[track 5]

whose works were published in British newspapers and France, yet whose identity, the fact indeed that she existed at all, has remained a mystery until very recently. In his biographical novella *Omer Pacha-Lattas* (French translation, Paris: 1992), the Bosnian Nobel Laureate Ivo Andrić (1892-1975) tells us that this forgotten lady, born in Transylvania and apparently a student in Vienna of Beethoven's pupil Carl Czerny, was from a Hungarian family. She came to Istanbul to give piano lessons to the children of Ömer Pasha, later marrying him and staying in his harem before becoming divorced and taking asylum in Paris some time during her early twenties. Her name was Ida, later changed to Saide when she adapted herself to Turkish customs ['Mussulman habits,' says the *London Musical Gazette*, 5 December 1857; for the full transcript of their important notice see the booklet notes accompanying Kalan CD 177]. Her husband's career, it appears, was the reason for her 'triumphal marches [...] played by the Turkish regiments when in battle' (LMG, op cit). Various contributions by Ida appeared in Europe around this time, including the *Cinq Marches Militaires* pour piano printed in Paris in 1854, and two marches published in *The Illustrated London News* of 27 May 1854 and 13 January 1855 [the latter on Kalan CD 177]. Commemorating Balkan battles, Oltenitza and Silistre, like *Tchitaté* [Kalan CD 177], come from the *Cinq Marches Militaires*.

Musical works associated with Ömer Pasha were not restricted to Ida's. Other Western composers of the period also composed pieces named after him. For instance, Stephen Glover's *Omar Pasha's March*, Charles Wells's *Omar Pasha's March* (published in New York in 1853), Henry William West's *Omar Pacha Polka*, and Henry W. Goodban's *Omar Pasha Waltzes* - all containing fine illustrations and tints of the victorious Ottoman commander on their front covers. Goodban's Waltzes were dedicated to one Mr Brouneau, a French dance-master living in Edinburgh.

A final note. Music publications associated with Crimea frequently boasted magnificently illustrated covers. *The Turkish War March* (from the Turco-Russian War of 1878-9) by William Smallwood (a late Victorian teacher whose Piano Tutor, claiming the Diatonic Scale to be the 'Scale of Nature', is still in print) features a detailed map from Southern Russia to Egypt, the Black Sea to the Mouths of the Nile and the Suez Canal; while Herman Koenig's jovial *City of the Sultan Polka* reproduces John Brandard's lithograph of Danson's famous picture of Constantinople, exhibited at the Royal Surrey Gardens, where British,

French and Turkish soldiers are depicted against a backdrop of the old wooden bridge across the Golden Horn. Author of the celebrated *Posthorn Galop* (1844), Koenig, Jullien's star player in London, was 'king of the cornet' from Germany to the New World.

Essay © Dr Emre Aracı 2002

Locketts and Cameos

Ateş Orga

Roses of the dawn, sirens of the living hours. What war is not about wives and sweethearts? Those who wait, their tears the wine of embrace. Those held in dream as the bullet comes. Those who weep, their tears the rains of Valhalla. Resonances from afar, our six Beethoven Folksongs date from the late Napoleonic Wars - the Russian campaign, Vittoria, Waterloo. One at least tells of another conflict altogether - the infamous massacre of the MacDonalds by the Campbells at Glencoe in 1692. Yet in their shared nostalgia for the melody and language, the atmosphere and place of home, they know no time, their tunes and verses the coinage of any war, the yearning, the fight, of any soldier. Coming to Crimea, the British, French, Ottomans and Russians all brought their songs, to give them courage, to remind them of loved ones left behind, of girls each to every man his own vision of beauty and light, of the eternal feminine. From Britain came 47 infantry of the line. And thirteen cavalry regiments of dragoons and hussars. Taking honours at Alma, Balaklava, Inkerman, Sevastopol, the cream of the land was there: the Grenadiers and Coldstreams, the Scots Fusiliers, the Royal Irish and Welsh Regiments of Foot, the Royal Highland, the Duke of Albany's Own Highlanders, the Cameron Highlanders, the Sutherland Highlanders - the Thin Red Line. They may not actually have been familiar with the elegance and inspiration of Beethoven's Viennese harmonisations, these parlour-room presentations bordering on masterpiece - yet they'd surely have known and chorused to the old ditties. In his seminal study *Beethoven's Folksong Settings* (Oxford: 1994), Barry Cooper points the curious paradox that whereas the themes supplied to Beethoven by the publisher George Thomson of Edinburgh 'came mainly from Scotland, Ireland, and Wales, the texts were mostly provided by English and Scottish poets'. Thus one Mrs Anne Grant was responsible for *'Tis but in Vain, for Nothing thrives and Faithful'* *Johnnie*; William Smyth

(Professor of History at Peterhouse, Cambridge) for *Thy Ship must sail, my Henry Dear*; David Thomson (brother of George) for *When Far from the Home of your Youth*; Walter Scott for *On the Massacre of Glencoe*; and the shepherd James Hogg for *Bonny Laddie, Highland Laddie!*

'No other genre of music,' considered Christian Schubart of the Ottoman military type, 'requires so firm, decided and overpoweringly predominant a beat. The first beat of each bar is so strongly marked with a new and manly accent that it is virtually impossible to get out of step.' In the summer of 1811 'our van Beethoven' was the most 'praiseworthy' composer of the Hapsburgs, the natural choice to write the incidental music for a Prologue and Epilogue by August von Kotzebue commissioned to mark the ceremonial opening the following February of the Emperor Franz's new Royal Municipal Theatre in Pest, down-river from Vienna. Comprising nine musical numbers with spoken dialogue, *The Ruins of Athens* (the Epilogue) contrived to celebrate Pest and its German temple-to-the-arts as ancient Athens reincarnated - the strong Turkish presence within play and music a reminder that the Hellenic lands were then still part of the Ottoman realm, much as the Hungarian plain had been a couple of centuries previously. Utilising earlier material, the score was completed in Teplitz within a month - remarkably quickly for a composer given more usually to deliberation than speed. Foreshadowing the key of the 'Turkish March' variation of the Ninth Symphony's finale, the vivace B flat Marcia alla turca (the fourth number) gives us a post-Mozart/Haydn gloss on the Ottoman manner. Complete in the original with mehter percussion suggestive of the Turkish Crescents (çagana) or 'Jingling Johnnies' of the Janissaries, used by the British Army up to the time of Crimea (and by German imperial bands into the 20th century), it formed initially the theme of the Op 76 piano Variations (1809). Five years before Crimea, in 1848, the Russian pianist Anton Rubinstein, following Liszt, made a celebrated virtuoso transcription of it. Providing colour and rhythmic emphasis, Emre Aracı's arrangement adds an authentic Turkish Crescent to the string complement.

In the summer of 1879, less than two years before his death, Musorgsky - Russia's untamed genius to Rubinstein's Russian bear - went on a tour of the country's southern and Black Sea provinces. Sevastopol appalled him - as much for its lack of culture ('one hardly dares utter the word "art"') as its reminders of artillery devastation a generation before. Originally

for piano, *Near the Southern Shore of the Crimea*: Capriccio (Baidari. Gurzuf near the Ayu-Dag. From Travel Notes) comprises a repetitively assertive dance in B flat minor, Vivo, ma non troppo, Pesante, framing a languorous Trio in the relative major, Andantino grazioso, savouring a decidedly Balakirev/Borodin vein of *Kismet* orientalism - perhaps one of those themes 'collected from various honest pilgrims of this world' referred to by the composer the following summer in a letter to the critic Stasov. The present transcription puts the music up a semitone, and gives the first half of the Trio to solo violin.

Sketch © Ateş Orga 2002

Biographies

E mre Aracı was born in Ankara. He started his music training at a very young age, as a piano pupil of Rana Erksan in Istanbul, only devoting himself seriously, however, once turned eighteen. During this time he briefly studied the piano with Gülseren Sadak, music theory with Okan Demiriş and conducting with Ilarion Ionescu-Galati, before going on to read music at the University of Edinburgh, graduating with a BMus (Hons.) degree in 1994. Also at Edinburgh, sponsored by Lady Lucinda Mackay and the Inchcape Foundation, he later completed a doctorate on the life and works of the seminal 20th century Turkish composer Ahmed Adnan Saygun. Emre Aracı has lectured on Turkish-European musical exchange at venues ranging from the Boston Public Library and New York University to the Scottish National Portrait Gallery and the University of Cambridge. He contributes regularly to Turkish newspapers and journals such as *Toplumsal Tarih*, *Orkestra*, *Milliyet Sanat* and *Cumhuriyet Dergi*, as well as English-language periodicals including *The Musical Times*, *International Piano Quarterly* and *Cornucopia*. He became Research Associate at the Skilliter Centre for Ottoman Studies, Newnham College, University of Cambridge, where his research on European music at the Ottoman court was sponsored by the Türk Ekonomi Bankası. As a composer, his works include *Elegy for Erkel* (1993), *Farewell to Haluk* (1994), *Marche funèbre et triomphale* (1995), a violin concerto (1997), premiered in London in November 1999, and *The Turkish Ambassador's Grand March* (1998). Based in the United Kingdom since 1987, he founded the Edinburgh University String Orchestra in 1992 and is Director of the London Academy of Ottoman Court Music, which he established in 1998. Apart from this present album Emre Aracı recorded another CD, also with this group, entitled *European Music at the Ottoman Court* -

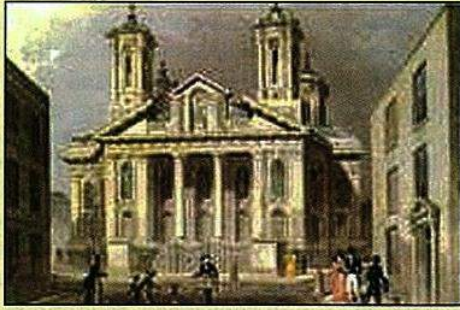
released in Turkey by Kalan records in August 2000. He has given similar thematic concerts with the Sarajevo Academy of Music, Istanbul Technical University and Borusan Chamber Orchestras and most recently with the London Academy of Ottoman Court Music at London's St. John's Smith Square which was enthusiastically received. He is also the author of a book, *Ahmed Adnan Saygun – Doğu Batı Arası Müzik Köprüsü*, which was published by Yapı Kredi Yayınları in Turkey in September 2001.

Born in Istanbul, **Cihat Aşkın** studied with Ayhan Turan at the Turkish Music State Conservatory of Istanbul Technical University, graduating in 1989. He completed his studies in London, working with Rodney Friend at the Royal College of Music (where he took all the major solo and chamber music awards), and Yfrah Neeman at City University Music Department (1992-96 doctorate programme). He made his public début in 1984 (playing the Paganini caprices), followed by concerto appearances throughout Turkey, Eastern Europe, Germany, Spain and Britain. He first took part in the International Istanbul Music Festival in 1989. Among his many prizes may be mentioned Istanbul Philharmonic Society Award, best Bartók interpreter at the 1987 Yehudi Menuhin International Violin Competition in Folkestone, and Outstanding Merit Prize at the 1990 City of London Carl Flesch International Competition. A noted champion and broadcaster of modern Turkish music, Cihat Aşkın has recorded extensively for Hungaroton, Kalan Records, Meridian, Cpo and UPR Classics, releases including Mozart's Fifth Violin Concerto with the Hungarian Virtuosi under Hikmet Şimşek, the Bach Double with Suna Kan, and the Akses Concerto with Rengim Gökmen and the NDR Hanover Philharmonic. Cihat Aşkın is Professor of Violin and Head of Strings at the Turkish State Music Conservatory, in addition to being Co-Director of the Dr Erol Üçer Center for Advanced Musical Research, Istanbul Technical University. He also teaches at the Keshet Eilon Violin Mastercourse in Israel.

Ezgi Saydam graduated in sociology from Istanbul University before studying singing and opera with Yıldız Dağdelen and Güzin Gürel at Mimar Sinan University State Conservatory. She has also worked with Hanna Ludwig of the Salzburg Mozarteum, Carol Byers in Vienna, and Ates Orga at the Dr Erol Üçer Center for Advanced Musical Research, Istanbul Technical University. In 1994 she appeared in the Istanbul Baroque Ensemble's tercentenary production of Purcell's Dido and Aeneas. Later, at the 1997 International Istanbul Music Festival, she sang Beethoven with the Istanbul Chamber Music Ensemble.

The following year, under the auspices of the Austrian Cultural Institute, she marked the bicentenary of Schubert's birth, giving Schubertiades with her father the pianist Ergican Saydam. She has sung lieder throughout Germany, Austria and Switzerland, making a speciality of Schumann's *Frauenliebe und Leben*.

For many years Lecturer in Music and Concert Director at the University of Surrey, and prior to that a member of the BBC Music Division under Sir William Glock, **Ateş Orga** is author of numerous books and papers – his revision of Irfan Orga's admired 1950 classic, *Portrait of a Turkish Family* (London & New York 1988), has been translated into Turkish (seven editions), Spanish Greek and Dutch. He is a regular contributor to *International Piano Quarterly* and *Cornucopia*, and is well known as a critic and recording producer. For his highly praised 1993 London Wigmore Hall overview Piano Masterworks, created for the Russian pianist Nikolai Demidenko, he won a Royal Philharmonic Music Society Award. He was Director of Music Administration Studies at the Dr Erol Üçer Center for Advanced Musical Research, Istanbul Technical University during 2000 and 2001.

St John's Smith Square, Londra/London

ORKESTRA ELEMANLARI / PLAYERS

Keman/Violin

Cihat Aşkın (başkemancı/leader), Emily Davies, Gavin Davies, Peter Fisher, Joseph Frohlich, Mike Gray, Christopher Koh, Neil Mc Taggart, Tim Myall, Sebastian Rudnicki, Craig Stratton

Viyola/Viola

Reiad Chibah, Ruşen Güneş, Katherine Shave

Viyolonsel/Cello

Nick Allen, Michael Atkinson, Lesley Shrigley Jones

Kontrabas/Bass

Rupert Ring

Vurmalı çalgılar/Percussion

Matthew Rich, Mark Taylor

Piyano/Piano

Rebecca Holt

UNCOMPRESSED FULL DYNAMIC RANGE DIGITAL STEREO DDD

Toplam Süre/Total Playing Time, 55:05

A D'Arcy-Orga Associates Production
orga.music@paston.co.uk

Bu kayıt Garanti Bankası ve Osmanlı Bankası (1863-2001) ana sponsorluğunda, BP International, Cornucopia – Turkey for Connoisseurs, Metronome Recordings Ltd, Yavuz Ahıska, Canan & Keith Beresford, merhum Ali Rıza Çarmıklı, E. Ertan ve Sabancı International Trade Group katkılarıyla gerçekleştirilmiştir.

This recording has been sponsored jointly by Garanti Bank and Ottoman Bank (1863-2001) with additional support from BP International, Cornucopia – Turkey for Connoisseurs, Metronome Recordings Ltd, Yavuz Ahıska, Canan & Keith Beresford, the late Ali Rıza Çarmıklı, E. Ertan and Sabancı International Trade Group.

Yardımlarından dolayı aşağıdaki kişi ve kuruluşlara teşekkür ederiz:

We should like to thank the following people and organisations for their kind support:

Büyükelçi Korkmaz Haktanır ve Bayan Haktanır

Büyükelçi Selçuk Tarlan ve Bayan Tarlan

Bay ve Bayan Hakkı Müftüzade

TC Londra Büyükelçiliği

TC Londra Başkonsolosluğu

KKTC Londra Temsilciliği

Feride Alp

Anglo-Turkish Society

Sabri Çarmıklı

Ayşe Dickson

John ve Berrin Scott

Turkish British Chamber of Commerce and Industry

Suha Umur